

Արտահանման դիվերսիֆիկացիայի հեռանկարները Հայաստանում

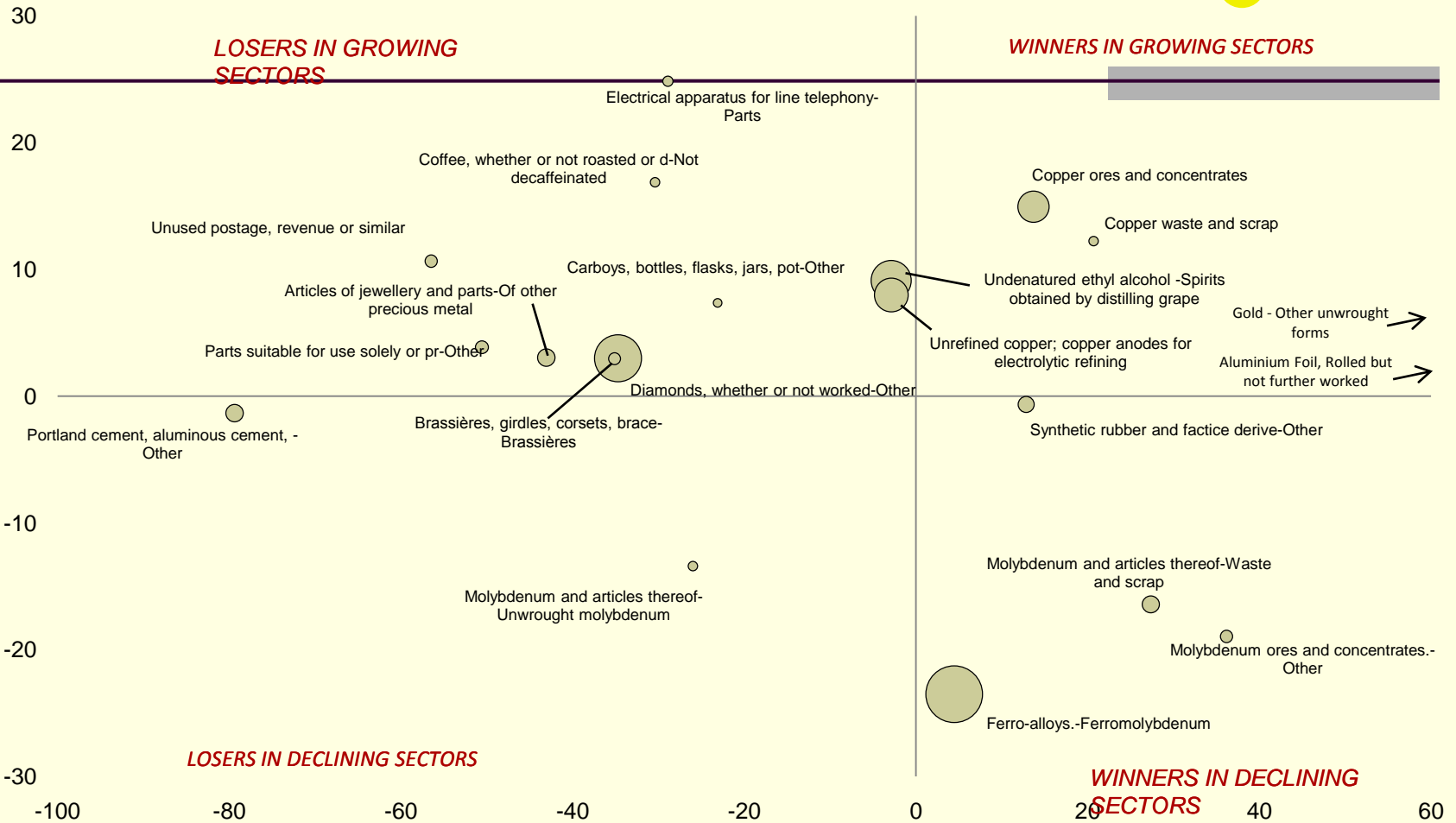
Սուլեյման Քուլիբա, Ավագ
տնտեսագետ, Համաշխարհային բանկ

Արտահանվող ապրանքների ներքին առաջարկի և միջազգային պահանջարկի աճը, 2005-09

Top 20 true exports * with RCA>1 shown

Scale: \$140M/year

Համաշխարհային ներկրման տարեկան աճը, 2005-09

Համաշխարհային շուկայում Հայաստանի մասնաբաժնի տարեկան աճը, 2005-09

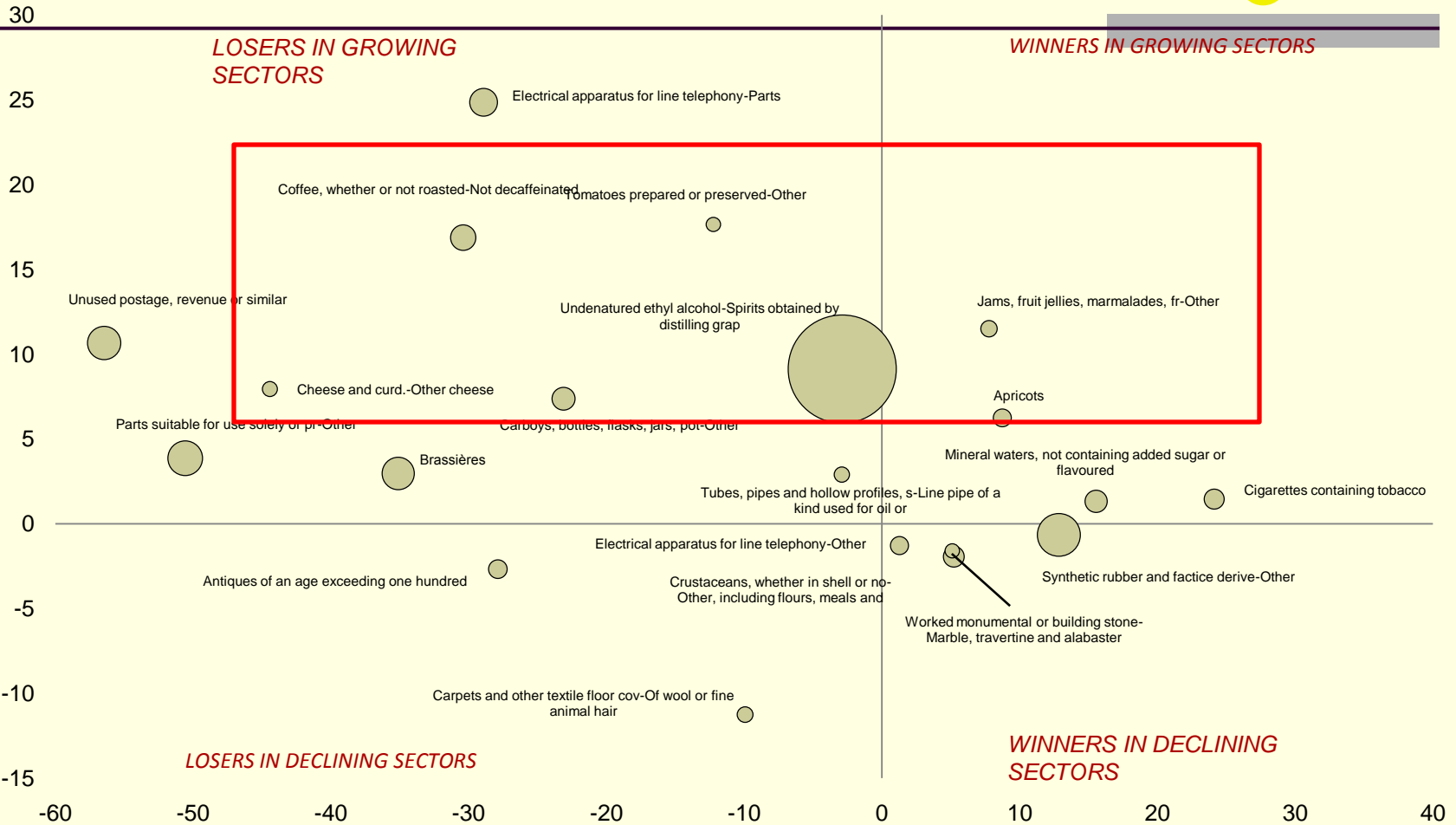
* "True" exports = 6-digit HS2002 products with export value>\$5,000 for 3 out of 5 years; "top 20" = highest export value totals over 5 years

Ռեսուրսների վրա չհիմնված արտահանվող ապրանքների ազգային առաջարկի և միջազգային պահանջարկի աճ, 2005-09

Only top 20 true non-resource-based exports * with RCA>1 shown

Scale: \$15M/year

Համաշխարհային ներկրման տարեկան աճ, 2005-09

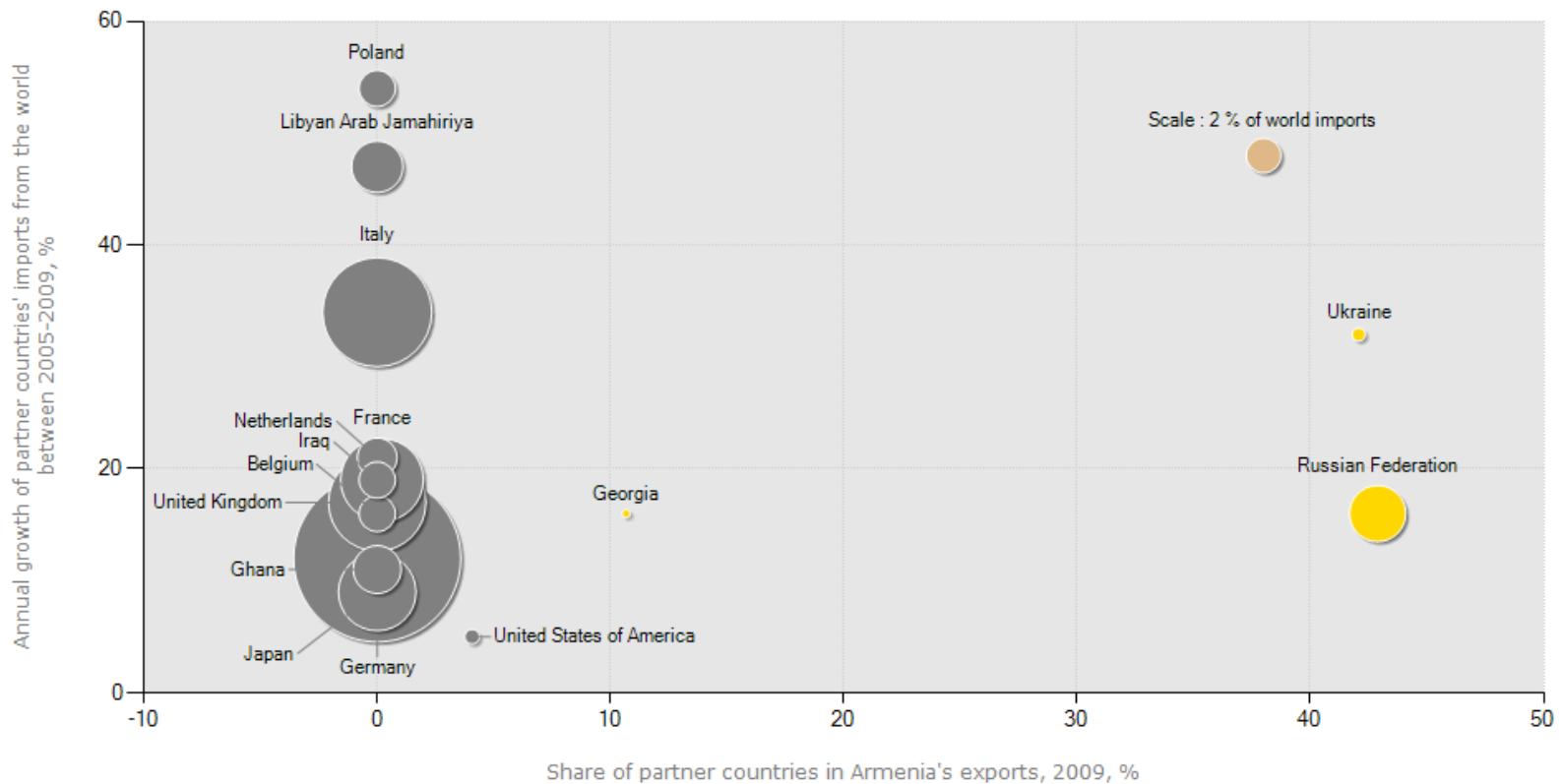

Համաշխարհային շուկայում Հայաստանի մասնաբաժնի տարեկան աճ, 2005-2009

* "True" exports = 6-digit HS2002 products with export value>\$5,000 for 3 out of 5 years; "top 20" = highest export value totals over 5 years; "non-resource-based" = excludes HS2002 codes: 25-27, 71, 74-81

Լոլիկ, պատրաստի կամ պահածոյացված. Ուղղություններ

Prospects for market diversification for a product exported by Armenia in 2009
Product : 200290 Tomatoes nes,prepared or preserved oth than by vinegar or acetic acid

● Armenia export growth to partner < Partner import growth from the world

● N.A.

● Reference bubble

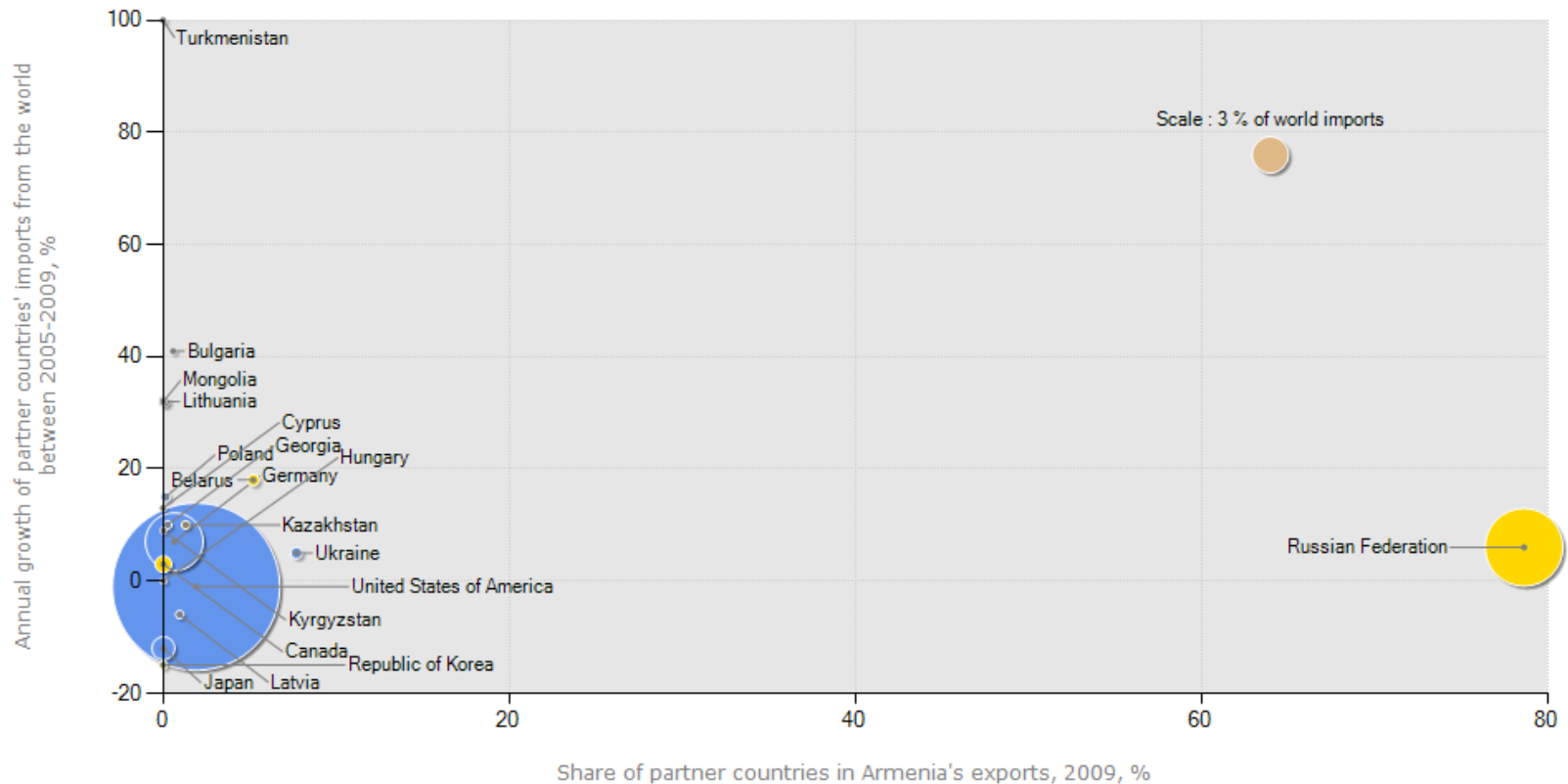
Bubble size is proportional to the share in world imports of partner countries for the selected product

* Շրջանների դիրքը x-առանցքի վրա ներկայացնում է ներմուծողների արտահանման մասնաբաժինը, անկախ շրջանի գույնից

Խաղողի գինու զտումից ստացված սպիրտը. Ուղղությունները

Prospects for market diversification for a product exported by Armenia in 2009
Product : 220820 Spirits obtained by distilling grape wine or grape marc

● Armenia export growth to partner < Partner import growth from the world

● Armenia export growth to partner > Partner import growth from the world

● N.A.

● Reference bubble

Some bubbles may not be displayed due to lack of growth rate indicators

Bubble size is proportional to the share in world imports of partner countries for the selected product

* Շրջանների տեղադիրքը x-առանցքի վրա ներկայացնում են ներմուծողի՝ արտահանման բաժինը՝ անախ շրջանի գույնից

Կենտրոնական Ասիային
նվիրված նախորդ
գեկույցից ձեռքբերված
գիտելիքները

Զեկույցը մեկ նախադասությամբ

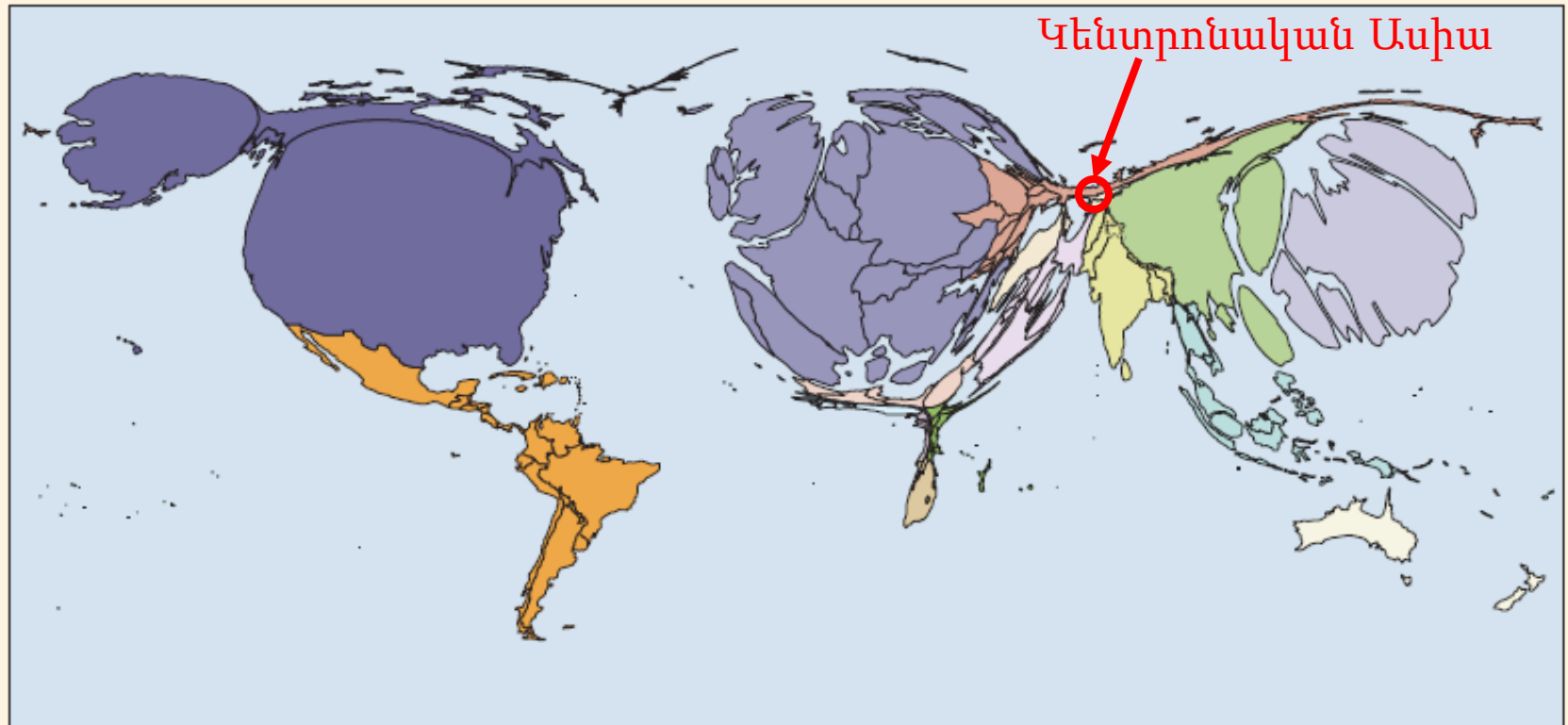
Կենտրոնական Ասիայում
առևտուրը զարգացնելու
ուղին զարգացած
քաղաքները և նրանց
մեկուսացված շրջանները
տարածաշրջանային
շուկաներին կապելն է

Ինչու՞ այս եղանակով

Ինչու՞ այս եղանակով

Հայացք աշխարհի տնտեսական քարտեզին

A country's size shows the proportion of global gross domestic product found there

Source: WDR 2009 team using 2005 GDP (constant U.S. dollars).

Note: The cartogram was created using the method developed by Gastner and Newman (2004). This map shows the countries that have the most wealth when GDP is compared using currency exchange rates. This indicates international purchasing power—what someone's money is worth if spent in another country.

Աշխատելով 3 D-րի հետ Կենտրոնական Ասիայում

Ինչ է զեկույցն առաջարկում

- **Density** (խտություն) → Կենտրոնական երկու առաջատար, զարգացած քաղաքների վրա (Ալմաթի և Աստանա Ղազախստանում, Բիշկեկ և Օշ Ղրղզստանում, և Դուշանբե և Խուջանդ Տաջիկստանում)՝ հետազոտելու արտահանման դիվերսիֆիկացիայի և առևտրի ավելի արդյունավետ կերպով վերսկսելու տարբեր հնարավորությունները
- **Distance** (հեռավորություն) → Ավելի արդյունավետ կերպով կապել զարգացած երկրներն իրենց գյուղատնտեսական շրջանների հետ՝ տարածաշրջանի՝ գյուղատնտեսությանն առնչվող միջոցառումների պոտենցիալն օգտագործելու նպատակով
- **Division** (բաժանում) → Մակրո-տարածաշրջանները (զարգացած քաղաքները և նրանց շրջանները) հիմնական տարածաշրջանային շուկաներին (ինչպիսիք են, Չինաստանը, Հնդկաստանը, Ռուսաստանը և Թուրքիան) հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի երկայնքով

Ինչու՞ կենտրոնանալ
զարգացած
քաղաքների վրա

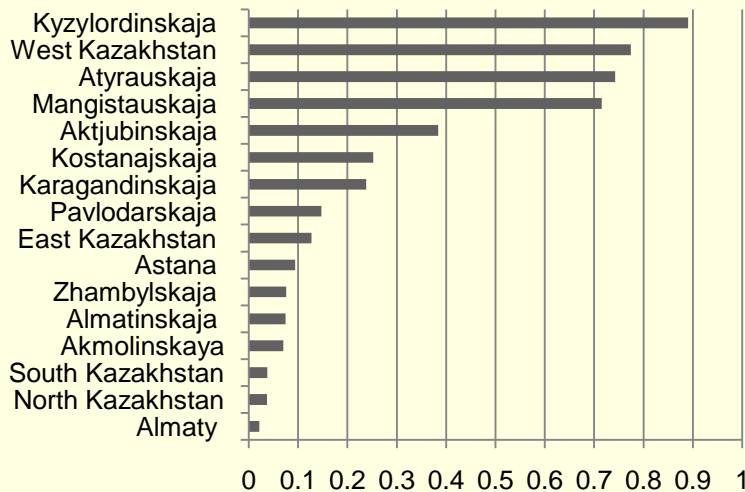
Ինչու՞ առաջատար, զարգացած քաղաքները

- Առաջատար, զարգացած քաղաքները Կենտրոնական Ասիայում ամենադիվերսիֆիկացված արտադրության վայրերն են → Դրանց վրա պետք է հիմնվեն դիվերսիֆիկացիային ուղղված քաղաքականությունները
- Առաջատար, զարգացած քաղաքները Կենտրոնական Ասիայի հիմնական ելքի կետերն են → Նրանք պետք է հանդիսանան տարածաշրջանում կապի հիմնական օղակները

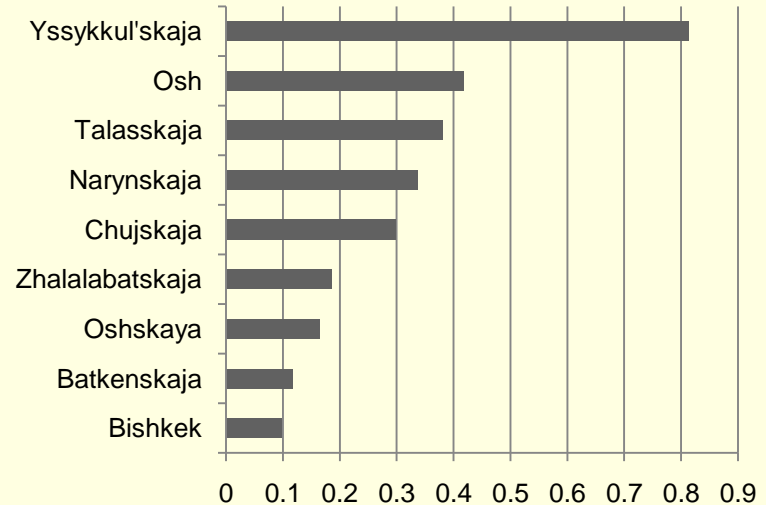
Առաջատար, զարգացած քաղաքները ամենա- դիվերսիֆիկացված արտադրության վայրերն են

Հերֆինդալի ստանդարտացված համաթիվ ըստ շրջանների
Ավելի ցածր Համաթվի արժեք → Ավելի մեծ դիվերսիֆիկացիա

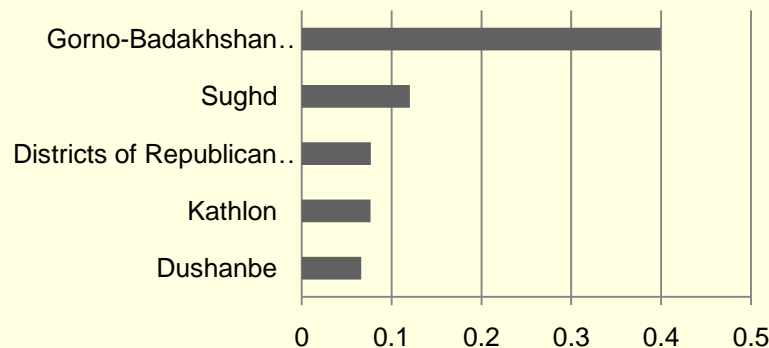
Ղազախստան

Ղրղզստան

Տաջիկստան

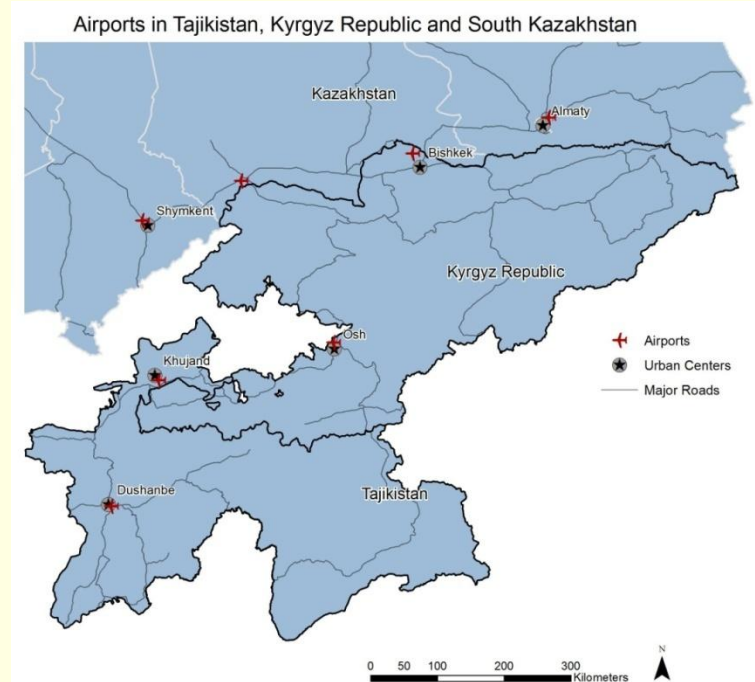
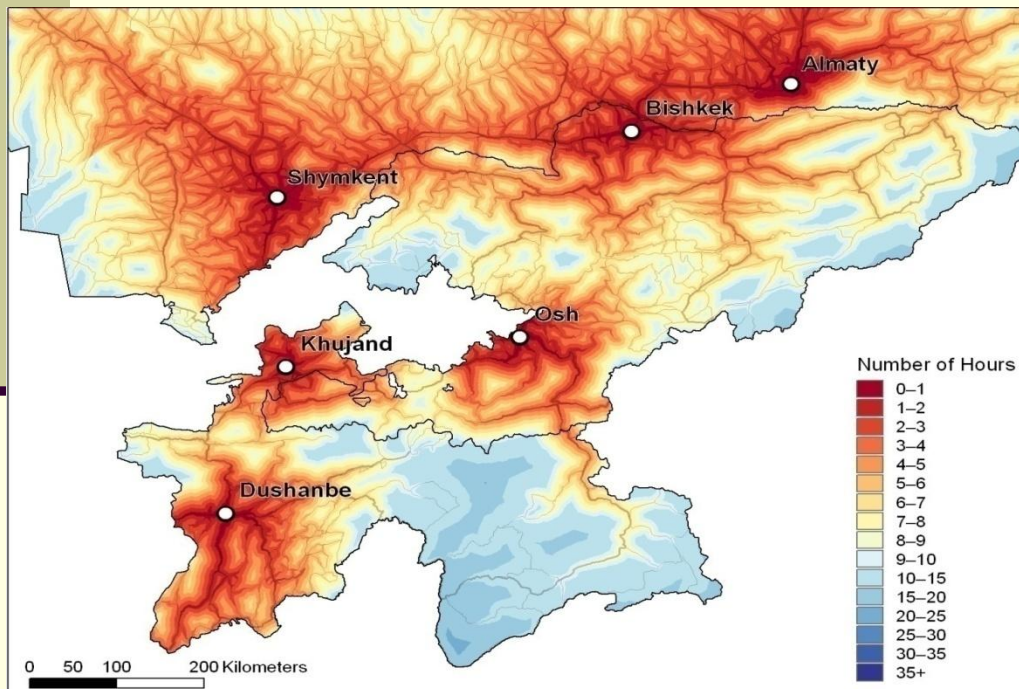

Source: Authors' computations based on data from the statistical agencies of Kazakhstan, the Kyrgyz Republic, and Tajikistan.

Note: A location is extremely diversified if the Herfindal index is less than 0.1, moderately diversified if the index is between 0.1 and 0.3, and extremely specialized if the index is higher than 0.3.

Առաջատար, զարգացած քաղաքները հիմնական ելքի կետերն են

- Առաջատար քաղաքները ելքի կետեր են ավտոճանապարհային (ճախ), ինչպես նաև օդային երթուղիության համար (աջ).

Ինչու՞ ընդգրկել
առաջատար քաղաքների
մեկուսացված շրջանները

Ինչու՞ առաջատար քաղաքների մեկուսացված շրջանները

- Կենտրոնական Ասիան ունի համեմատական առավելություններ գյուղատնտեսությանն առնչվող միջոցառումների համար
- Կենտրոնական Ասիայում առաջատար քաղաքները շրջապատված են բերրի գյուղատնտեսական շրջաններով → Դրանք պետք է իրականացնեն գյուղատնտեսությանն առնչվող միջոցառումների ինտենսիվացում

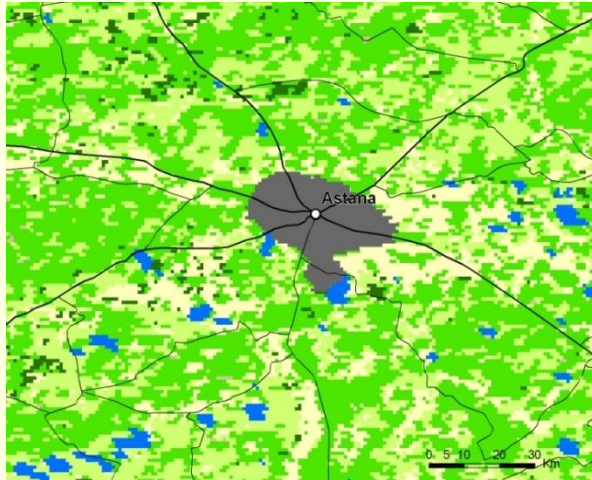
Կենտրոնական Ասիան բացահայատված համեմատական առավելություն ունի գյուղատնտեսական գործունեության որոշ տեսակներում:

	Միջին RCA, 2003-2007			Հիմնական շուկաները
	ՂԱԶ	ՂԲՂ	ՏԱԶ	
Ապրանքներ				
Կաթ և կրեմ		17.40		ՂԱԶ
Թան, թթվեցրած կաթ և կրեմ		11.05		ՉԻՆ, ՂԱԶ,
Պանիր և կաթնաշոռ		3.63		ՉԻՆ, ՂԱԶ
Ընկուզեղեն, թարմ և չորացված		7.62	5.48	ՌՌՍ, ԹՈՒԲ
Խաղող, թարմ և չորացված			17.92	ՌՌՍ
Խնձոր, տանձ, սերկևիլ, թարմ		3.75		ՌՌՍ
Ծիրան, բալ, դեղձ		9.27		ՌՌՍ
Այլ մրգեր, թարմ			6.47	ՌՌՍ, ՀՆԴ
Մրգահյութեր (ներառյալ խաղողի մաճառը)			8.39	ՌՌՍ, ԹՈՒԲ,
Տղամարդու և տղայի կոստյում, ամբողջական			9.35	ՂԱԶ
Կանանց և աղջիկների կոստյում, ամբողջական		5.49		ՀՆԴ, ՌՌՍ
Կանանց և աղջիկների բլուզեր		16.02		ՌՌՍ, ԹՈՒԲ
Տարբեր պատրաստի ապրանքներ, ներառյալ հագուստ		2.53		ՂԱԶ, ԹՈՒԲ

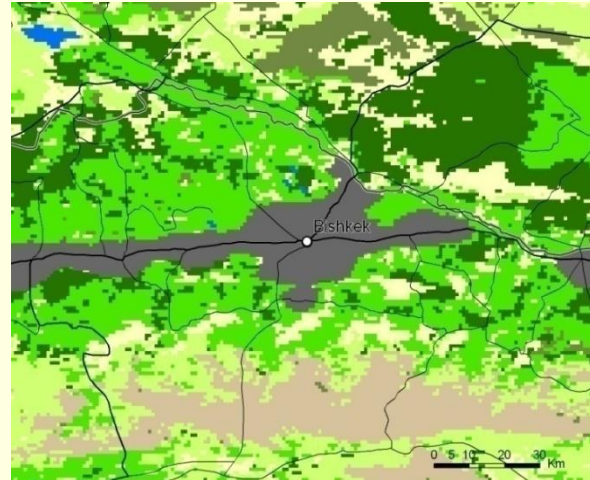
Նշում. **RCA >1** վկայում է այդ ապրանքատեսակի գծով ունեցած համեմատական առավելությունը

Առաջատար քաղաքները շրջապատված են բերրի գյուղատնտեսական շրջաններով

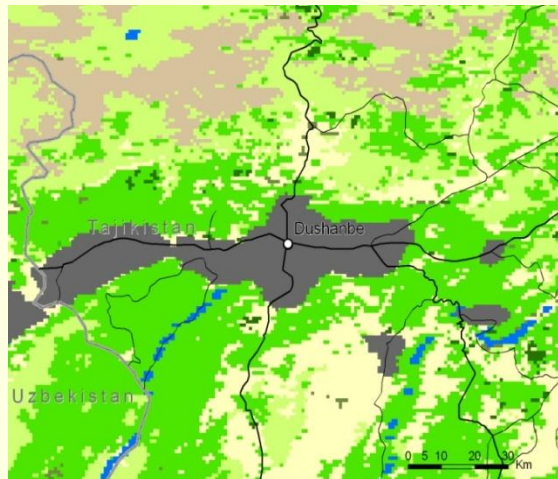
Հողատարածքներ,
Աստանա, Ղազախստան

Հողատարածքներ,
Բիշկեկ, Ղրղզստան

Հողատարածքներ,
Դուշանբե, Տաջիկստան

- Urban
- Cropland or pasture
- Agriculture with other vegetation
- Other vegetation
- Forest
- Grassland
- Non-vegetated
- Water

Ինչու՞ կապվել
տարածաշրջանային
շուկաների հետ

Ինչու՞ տարածքային շուկաները

- Տարածքային ինտեգրումը կարող է օգնել միջոցառումներ ձեռնարկել՝ ուղղված առաջարկի սահմանափակումներին, ինչպիսիք են ճիշտ ժամանակին հումքի և նյութերի որակական և քանակական ապահովումը:
 - Տարածքային ինտեգրումը առաջատար տարածքային շուկաներին, ինչպիսիք են Չինաստանը, Հնդկաստանը, Ռուսաստանը, Թուրքիան, կարող է ելք տրամադրել դեպի ավելի մեծ շուկաներ
- Արդյունավետ տարածքային ինտեգրման համար. սկսել փոքրից, մտածել լայն և աջակցել պակաս հաջողակներին (WDR2009)

Մկսեք փոքրից, մտածեք գլոբալ. Հյուսիս-հարավ ավտոճանապարհային միջանցք, տարածաշրջանային առաջարկի ծավալների աճի և գլոբալ շուկաների հետ կապվելու նպատակով ինտեգրացիայի վեկտոր

Աջակցել պակաս հաջողակներին: զարգացնել Ալմաթայի տարածաշրջանային ներուժը

Գնահատված բեռնափոխադրման ծախսերը Ալմաթայի և հիմնական տարածաշրջանային շուկաների միջև տրանսպորտային տարբեր տեսակներով, 2009

Առարկա	Վերջնակետ			
	Դեղի	Ստամբուլ	Մոսկվա	Ուոունքի
Օդային (ԱՄՆ դոլար 1 կիլոգրամի դիմաց) ^a	2	1.90	2.20	2
Փոխադրումների քանակը	2	2	3	1
Շաբաթական տոննաժը (տոննա)	20+	20+	20+	20+
Մինչև 20 տոննա քաշ ունեցող չոր բեռներ (ԱՄՆ դոլար/տոննա)	n.a.	5,500	4,000	5,000
Մինչև 20 տոննա քաշ ունեցող սառեցված բեռներ (ԱՄՆ դոլար/տոննա)	n.a.	6,500	4,500	6,000
Երկաթուղային (չոր բեռներ), 24 տոննա in 20-փուլանոց կոնտեյներ (USD/կոնտեյներ)	n.a.	4,000	2,000	1,500
Երկաթուղային, 55-տոննա 1 վագոնում (ԱՄՆ դոլար/վագոն)	20,000	n.a.	n.a.	n.a.
Ստացման վայրի պահեստում պահպանման ծախսը(Ալմաթա) (ԱՄՆ դոլար/մ ² /ամիս)	n.a.	5-9	n.a.	n.a.
Վերամշակման վճարներ (ԱՄՆ դոլար)	n.a.	0-200	n.a.	n.a.
Արտահանման մաքսատուրքեր (ԱՄՆ դոլար)	n.a.	50-500	n.a.	n.a.
Կաշառք (ԱՄՆ դոլար)	n.a.	300-1,000	n.a.	n.a.
Այլ ծախսեր և վճարներ	n.a.	0-50	n.a.	n.a.

Աղբյուրը՝ Տվյալներ Գլոբալ զարգացման լուծումներ 2009.

n.a. = Հասանելի չէ

^a Ծախսերը մոտավոր են

Ի՞նչ անել, որ դա տեղի
ունենա

Ի՞նչ անել, որ դա տեղի ունենա

Բոլոր երեք երկրներում անհրաժեշտ քաղաքականության միջոցառումները

Տնտեսական աշխարհագրության ուղղությունները			
Գործիքներ	Քաղաքային մակարդակ (մեծ քաղաք)	Շրջանային մակարդակ (քաղաք-շրջան)	Տարածաշրջանային մակարդակ (քաղաք-արտաքին շուկաներ)
Ինստիտուտ	Հանել ծառայությունների վրա դրված սահմանա-փակումները (ֆինանսներ; տելեկոմ; նյութատեխնիկական ապահովում և պահեստավորում; գործարար/ պրոֆեսիոնալ ծառայություններ)	Ամրապնդել շրջանների մակարդակով կազմակերպումը նպաստելու/կոորդինացնելու առաջատար քաղաք-շրջան փոխհարաբերությունները	Հիմնադրել Հյուսիս-Հարավ միջանցքի կառավարման ինստիտուտ Մշակել կանոնադրություն՝ տարածաշրջանային բեռնափոխադրումների միավորման ծառայությունների խթանման նպատակով
Ենթակառուցվածք	Ներդնել համապատասխան ենթակառուցվածքում (քաղաքային փոխադրումներ/տրանսպորտ , ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգեր և ջեռուցման համակարգեր, էլեկտրականություն)	Բարելավել առաջատար քաղաքը և դրա շրջանն իրար կապող ճանապարհները	Բարելավել Հյուսիս-Հարավ միջանցքի՝ վերանորոգման կարիք ունեցող ճանապարհային հատվածները Բարելավել Հյուսիս-Հարավ միջանցքը Չինաստանին միացնող ճանապարհները
Շարժառիթ	Հիմնադրել Հատուկ տնտեսական գոտիներ ի մի տեսակ (ՀՏԳ) երկու առաջատար քաղաքներում	Մշակել շուկայի տեղեկատվության համակարգ (գներ, քանակություններ, տեղադիրքեր)	Բարենպաստ հետադարձ բեռի ծառայություններ դրդող և տաքիկ առևտրականներին դազախական բեռնատարների միջոցով

Համաշխարհային
բանկը կկատարի այս
հետազոտությունը
Հայաստան-
Վրաստանի համար